

Duurzaam Leven na Peak Oil

Transition Towns gaan voor lokale economie zonder olie

Britse Totnes pioniert met omschakeling van mondiale economie naar zelfvoorziening

Groeten uit Totnes

Tjitske Ypma
Totnes

Op een markt in een dorpje in het zuiden van Engeland worden tamme kastanjes geroosterd en uitgedeeld aan de bezoekers. Een keur aan lokale groenten, vlees- en zuivelproducten vindt zijn weg van producent naar consument, allemaal door middel van de bakfiets en betaald met een lokale munt. Parkeerplaatsen zijn er nauwelijks: bijna alle ruimte wordt ingenomen door groentetuintjes en weijtes met kleinvee.

Je zou kunnen denken dat dit tafereeltje zich in de middeleeuwen afspeelt of — hooguit — in een of ander hippiedorp in de 20e eeuw. Als je beter kijkt, zie je echter mobiele telefoons en achter de ramen van de huizen moderne laptops. Ook zonnepanelen, geavanceerde windmolens en elektrische scooters verraden dat we ons tenminste in de 21e eeuw bevinden.

De mensen van de Transition Towns-beweging (TT), die in Nederland en elders sterk in opmars is, geloven in een moderne economie zonder olie naar bovenstaand voorbeeld. Volgens hen is 'Peak Oil', het moment dat de olieproductie daalt en de prijs explodeert, binnen enkele jaren realiteit.

'Maar niet getreurd, we kunnen er iets tegenover zetten', zegt TT-oprichter Rob Hopkins. Hij woont in Totnes, 's werelds eerste Transition Town in het zuiden van Engeland. Inmiddels bestaan er al ruim 80 officiële Transition Towns in Groot-Britannië. In Nederland is Deventer sinds oktober 2008 de enige officiële en zijn er nog eens 30 transitiesteden in oprichting.

Hopkins legt uit dat het produceren van voedsel veel energie kost: we hebben tien porties ener-

gie nodig om één portie in de vorm van voedsel op ons bord te krijgen. Die energie wordt bijna geheel uit olie gehaald: kunstmest en trekdiesel voor de primaire productie, vrachtwagenbrandstof om de oogst te distribueren, gas om elektriciteit te produceren voor de verwerking en olie voor de plastic verpakking, vervolgens weer diesel en benzine om het eten naar de supermarkt en naar huis te krijgen. 'Als er geen olie meer is, hebben we dus in het huidige systeem ook geen eten meer', aldus Hopkins.

De TT-beweging gaat ervan uit, dat 'de techniek' dit energiegebruik niet zal kunnen dichten. 'Voedsel zal van dichtbij moeten komen en zonder kunstmest moeten worden geproduceerd. Er zal zonne- en windenergie zijn, maar onvoldoende om bijvoorbeeld grootschalige overzeese handel voort te zetten. Ook de schier oneindige hoeveelheid plastic zal straks niet meer bestaan. We moeten dus op zoek naar andere wegen om in ons bestaan te voorzien', waarschuwt Hopkins dan ook in zijn *Transition Handbook*.

De oplossing is volgens Hopkins voor iedere gemeenschap anders, en hij heeft dan ook geen blauwdruk van hoe het moet. Wel zijn er een aantal basisuitgangspunten, waar steeds meer mensen het over eens zijn.

Een daarvan is dat gemeenschapsvorming het belangrijkste redmiddel is als de olie onbetaalbaar wordt. Om met burens of dorpsgenoten iets te ondernemen is geen olie nodig, en met elkaars expertise kunnen meer dingen geproduceerd worden dan door een persoon of huishouden alleen. Een lokale uitwisseling van producten en diensten verkleint de afhankelijkheid van elders en versterkt het gemeenschapsgevoel. 'Veerkracht', noemt Hopkins dat.

Binnen de TT-beweging in Totnes, waar een op de tien van de 8000 inwoners bij zijn betrokken, wordt sinds 2006 aan die veerkracht gewerkt in verschillende werkgroepjes: voedsel verbouwen en bewaren, tuin delen, huis isoleren en een algemeen 'energiever-

Zorgen over olieproductie.

minderingsgroepje'. Zo ontstaan er verbanden op economisch én sociaal gebied. 'Het is heel leuk om samen met anderen je eigen eten te verbouwen', zegt Lou Brown, deelnemer aan het tuinierproject.

In Totnes houdt de politiek zich afzijdig van de beweging, maar in het graafschap Norfolk en de stad Leicester hebben de lokale overheden zich wel achter de TT-initiatieven geschaard. Geoff Thompson, ambtenaar in Norfolk: 'Wij hebben 50 kilometer kustlijn en krijgen te maken met de stijging van de zeespiegel. Ons district ligt in de periferie. Zelfvoorziening is voor Norfolk dus een goede optie.'

Een coördinator zal worden aangesteld om vanuit het district de lokale TT-groepen te ondersteunen. 'Maar het is een beweging die het beste drijft op vrijwilligers, dus het initiatief laten we bij hen', zegt Thompson.

Om anno 2009 in zo 'n systeem van onderlinge afhankelijkheid te stappen is een behoorlijke omschakeling nodig. Dankzij de auto werken we met gemak 50 kilometer verderop en bezoeken vrienden waar en wanneer we willen. Ook kopen we ons eten van over de hele wereld in de supermarkt.

Slechts weinig mensen zijn bereid deze vrijheden zomaar op te geven. In Totnes, maar ook in Deventer, zijn het vooral de 'alto's' die er heil in zien. Toch zijn er, dankzij de krediet- en mogelijke oliecrisis,

langzaam ook steeds meer 'normale' mensen die zich bij de beweging aansluiten. Zij denken dat het niet anders kan.

Zo ook enkele ondernemers en politici. Ian Bright, specialist duurzame energie van het graafschap Somerset en wonend in Totnes, is blij met de beweging. Samen met vier anderen heeft hij het bedrijf Tresoc (Totnes Renewable Energy Society) opgericht. 'Dankzij de TT-beweging zijn de geesten rijp voor een gemeenschapsenergiebedrijf', zegt hij.

Het bedrijf zal eigendom worden van de inwoners, die voor £20 een aandeel kunnen kopen. 'Doordat het door de gemeenschap gedragen wordt, zal het makkelijker zijn om investeringen te doen. Grote bedrijven die op afstand zitten, zullen minder risico nemen dan een gemeenschapsbedrijf dat van de mensen is. Ook krijgt een lokaal energiebedrijf, waarvan de winst naar de gemeenschap stroomt, waarschijnlijk meer voor elkaar. Het bouwen van een windmolen is erg lastig als het alleen in het belang van een verre investeerder gebeurt, maar als de gemeenschap profiteert wordt het een stuk makkelijker', aldus Bright.

Ook de lokale middenstand in Totnes is positief over de TT-beweging. Paul Wesley is voorzitter van de lokale Kamer van Koophandel, die de helft van de ondernemingen in Totnes vertegenwoordigt, en heeft met enthousiasme meegewerkt om de Totnes pound in te voeren. Die lokale munt helpt het consumentenbewustzijn rondom de herkomst van producten te vergroten. De grote supermarktketens die met hun wereldgoederen nog volop in de transition town aanwezig zijn, zijn echter geen KvK-lid en werken ook niet met de Totnes pound.

Hopkins haalt er zijn schouders over op. 'Als de olie op is, zullen ze wel iets moeten ondernemen om te blijven bestaan. Wij geloven dat het niet devraags is of mensen overgaan op alternatieven, maar wanneer.'

Zie: www.transitiontowns.org.

Technologie Internet

De Transition Town-beweging wil niet terug naar af. Internet en mobiele telefoons worden omarmd. 'Ideëen uitwisselen is heel belangrijk. Als je probeert zelf niet per vliegtuig te reizen is het fantastisch om op de website van het netwerk informatie uit te wisselen', meent internationaal coördinator Ben Brangwyn.

Zie: www.transitiontowns.nl.

Nederland TT-steden

In Nederland zitten momenteel dertig steden in de overgang. Dat wil zeggen: in dertig steden zijn er mensen die een TT-initiatief opzetten. Deventer is officieel een TT. Dat betekent dat er minstens vier mensen een leidende rol willen vervullen, dat iemand een permacultuurpleiding (soort duurzame landbouw) heeft gehad, twee mensen in Engeland een 'Transition-training' hebben gevolgd, dat er een goede relatie met het lokale bestuur is en een eigen website.

Film- en kennismakingsavonden trokken in januari ruim tweehonderd mensen. Tijdens 'open space dag' op 1 maart zijn werkgroepen gevormd. Het gemeentebestuur staat achter het initiatief.

www.transitiontowndeventer.nl

Transition Town Deventer.

Morgen biedt artikelen over innovaties en nieuwe kennis die onze toekomst veranderen. Ideeën en onderwerpen: redactie Morgen, Hans Kamerbeek, morgen&fd.nl, postbus 216, 1000 AE Amsterdam, telefoon 020-5928863. Auteurs geven toestemming de tekst ook te publiceren in elektronische FD-media.

Fabchannel exit

Column Bert van Dijk

Fabchannel stopt ermee. Online geld verdienen in de starre muziekmarkt blijkt niet eenvoudig.

Fabchannel staakt zijn activiteiten. De kop boven het persbericht van de Nederlandse concertzender komt als een verrassing. Na negen jaar worstelen heeft het bedrijf geen levensvatbaar businessmodel kunnen vinden. En dus wordt nu noodgedwongen de stekker uit het bedrijf getrokken. De idealistische visie van oprichter en directeur Justin Kniest om een internetplatform te creëren waar live concertregistraties kunnen worden bekeken en zo als reclame dienen voor opkomende artiesten, werd niet gedeeld door de muziekindustrie.

Op het in de Verenigde Staten onderscheiden Fabchannel zijn volledige live-concerten te zien van muziekbands die in de Melkweg en Paradiso optreden. De site heeft inmiddels een uitgebreid archief opgebouwd van meer dan duizend concerten. Het gaat vooraf om de iets minder bekende opkomende groepen. Het bekijken van die concerten is gratis.

Fabchannel hoopte uiteindelijk inkomsten te genereren uit advertenties die voor het concert worden vertoond. Maar om daar voldoende geld mee te verdienen is een groot publiek nodig. Een groot publiek trek je door de grote namen in de muziekwereld in je archief op te nemen. Maar daar wringt nu precies de schoen. Platenmaatschappijen waren niet bereid concertregistratie van hun best verkopende artiesten toe te staan voor distributie via Fabchannel.

Toen de site in februari vorig

jaar een overeenkomst wist te sluiten met Universal Music, leek dat een doorbraak. De internationale digitale distributieovereenkomst betekende dat muziekfans wereldwijd live concerten van internationale en nationale Universal Music-artiesten, opgenomen in Paradiso en andere Fabchannel-zalen, konden bekijken. Als onderdeel van die deal kreeg Universal de mogelijkheid de concertregistraties via verschillende digitale kanalen te exploiteren. Fabchannel ontving een deel van de advertentie-inkomsten die rond de concerten werden uitgezonden.

Maar Universal bleek de enige maatschappij die zo'n overeenkomst wilde sluiten. De andere grote maatschappijen zagen niets in zo'n deal, waardoor er geen vooruitzicht is op een stabiele inkomensstroom.

Ondanks de revolutie die internet heeft veroorzaakt in de muziekmarkt is het bij de grote platenmaatschappijen met uitzondering van Universal kennelijk nog altijd hetzelfde liedje. In plaats van nieuwe initiatieven te omarmen en hun nieuwe muziek aan een breder publiek te presenteren, kruipt ze in hun schulp en trekken ze grote hekken op rond hun artiesten.

Dat is precies het omgekeerde van wat ze moeten doen. Door zoveel mogelijk concerten te registreren en uit te zenden via sites als Fabchannel, ontdekken muziek liefhebbers nieuwe muziek en zullen ze de volgende keer zelf naar het concert gaan of het album kopen. Het is onbegrijpelijk dat de muziekindustrie dat na al die digitale jaren nog steeds niet inziet.

Het is Fabchannel-oprichter Kniest aan te rekenen dat zijn muziekpassie en idealisme hem hebben verblind voor de starheid in de muziekindustrie en geen ander levensvatbaar model heeft kunnen uitdenken.

Nederland heeft weer een innovatief bijtender. Tenzij er nog een toegift komt.

Bert van Dijk is technologie-journalist en correspondent te Shanghai. Blog: www.fd.nl/shanghai.

Nog steeds veel geld voor virtuele werelden

Second Life (foto) lijkt mislukt, nieuwe initiatieven duiken op.

Herbert Blanckesteijn
Amsterdam

In 2008 is bijna \$600 mln geïnvesteerd in virtuele werelden. Dat meldt het mediabedrijf Virtual Worlds Management. Zelfs in het laatste kwartaal investeerden durfkapitalisten nog \$100 mln.

Het voorbeeld van een virtuele wereld is Second Life. Je kunt er met een zelf ontworpen pop, een avatar, door een 3D-omgeving dwalen, met winkels, eilanden en natuur. Een jaar of twee geleden wilde iedereen aanwezig zijn. Inmiddels zijn vestigingen van computer- en autobedrijven en overheidszaken de gemeente Zoetermeer opgeheven of verlaten. Het probleem lijkt dat Second Life alleen iets biedt, zoals feesten en spellen, als de bewoners zelf het initiatief nemen.

Maar nieuwe virtuele werelden duiken op. Weliswaar lopen de in-

vesteringen scherp terug: tegenover de \$1,7 mrd van 2007 staat \$600 mln in 2008. Maar na het falen van Second Life kregen nog 63 bedrijven geld. Zij bouwen vooral virtuele werelden met spellementen, voor de jeugd.

Het Chinese 9You exploiteert de virtuele stad Gtown. De 3D-omgeving laat gamers elkaar ontmoeten en met meer spellen kennis maken, zodat ze meer geld uitgeven. 9You wist in 2008 \$100 mln los te peuten van investeerders.

Het Koreaanse Nuri Software kreeg \$15 mln voor een combinatie van gaming, virtuele wereld en sociale site. Naar FooMojo, voor virtuele huisdieren via de succesvolle sociale site Facebook ging \$10 mln. De investeerders gokken op winst via abonnementen of reclame.

Herbert Blanckesteijn is ict-medewerker BNR Nieuwsradio.

Meer Morgen

BNR Duurzaam: Marleen Janssen Groesbeek over haar nieuwe boek. Vandaag om 20.00 uur op BNR Nieuwsradio